

Видовете журналистика в епохата на Интернет

Ас. д-р Тодор Панайотов

С развитието на журналистиката като история, теория и практика изследователите обособяват различни нейни варианти. Днес съществуват множество типологии. Затова ще приведа само две от тях, направени през 2000 г. Едната е подробна, а другата кратка.

Според британския медиен теоретик Денис Маккуейл журналистиката се дели на „престижна“ (или качествена), таблоидна, провинциална, специализирана, „нова“ (персонално ангажирана), гражданска, проследяваща развоя на конкретни събития, разследваща, архивна, застъпническа, алтернативна, светска. Според Дейвид Рандал обаче съществува единствено добра и лоша журналистика.

В началото на 21. век редица изследователи разделят журналистиката на три типа. Първият тип е журналистиката на управлението. Нейната главна задача е чрез медиите да се управлява поведението на хората. Вторият тип журналистика е тази на информацията. При нея се изисква от журналистите успешно да продават информация и информационни услуги или това е пазарно ориентирана журналистика. Третият тип е диалогичната журналистика или журналистика на съучастието, на сътрудничеството и съратничеството. При нея главното е не влиянието на медиите, не техния пазарен успех, а взаимното разбиране и подпомагане между журналисти и потребители на медиите.

В епохата на Интернет изключително важна е ролята на третия тип журналистика и затова ще разгледам нейните особености и видове. Известно е, че Интернет промени живота на хората и развитието на

медии. Интернет предлага едно свръх демократично отношение спрямо аудиторията, която не само консумира информация, а сама конструира свой образ на действителността. В динамичната онлайн среда на Уеб 2.0 технологиите се измени отношението на хората към комуникацията и породило желание в потребителите за намеса в процеса на създаване на медийно съдържание.

Появи се **гражданската журналистика** правена от непрофесионалисти. Нейна разновидност е партизанската журналистика. При нея се залага на конфронтацията, на противопоставянето на гражданите на властите и на управленската система. Тя се практикува в държави с неустойчиви политически режими и разбира се при нея е възможно и участие на професионални журналисти. Друга разновидност на гражданската журналистика е интерактивната. При тази разновидност потребителите на медиите допринасят за създаването на новините като ги коментират или водят диалог с журналистите.

Другите видове журналистика в епохата на Интернет, в които основна роля имат професионалните журналисти, са социално-активната и колаборативната журналистика и техните разновидности.

Социално-активната журналистика се различава от гражданската, че се създава от професионални журналисти, които получават заплащане за труда си. Тя е осъзнат избор на професионалните журналисти. Те имат нов подход към мисията на журналиста, който става модератор на диалога между различни социални групи при разрешаване на социалните противоречия и конфликти.

Основните принципи на социално-активната журналистика са формулирани от професор Дейвид Пери от университета на щата Алабама. Те са следните:

1. Медиите и журналистите са активни участници в живота на обществото, а не безпристрастни наблюдатели;
2. Медиите дават трибуна на най-важните въпроси на обществото;
3. Приоритетни стават въпросите, които вълнуват обикновените хора;
4. Общественото мнение се формира след дискусии и дебати;

Главната идея на социално-активната журналистика е, че журналистите разглеждат потребителите на медиите не като пасивни наблюдатели, а като участници при решаването на важните въпроси. Разновидност на тази журналистика, защото осъществява нейните принципи, е общинската (на определена общност) журналистика. Тази разновидност е ориентирана към събитията на местно равнище. Тези локални събития се считат приоритетни пред държавните и световните новини.

Колаборативната журналистика е резултат от съвместните усилия на професионални журналисти и граждани. Последните се разглеждат като доброволци, които със своите бележки и сведения ще спомогнат да се подобри журналистическия продукт. Разновидности на колаборативната журналистика са линк и уики журналистиката. При линк журналистиката в съдържанието на новините се включва хипертекст с цел да се допълни контекста на съобщението. При уики журналистиката, за която вчера говори и професор Михайлов, всеки потребител може да създава или редактира текст (пример Уикипедия).

В заключение ще изтъкна, че в епохата на Интернет в основата на новите видове журналистика все по-голямо значение придобива взаимодействието между професионалните журналисти и потребителите на медиите. Днес водеща става диалогичната журналистика или журналистиката на съучастието, на сътрудничеството и съратничеството за сметка на журналистиката на управлението и пазарно ориентираната журналистика.